

Examenopgaven VMBO-BB 2004

tijdvak 2
dinsdag 22 juni
11.30 – 13.00 uur

ECONOMIE CSE BB

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

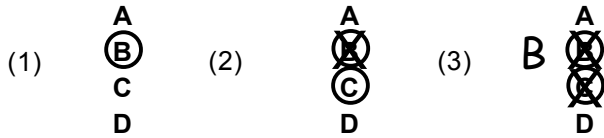
Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 36 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

● **Meerkeuzevragen**

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens de voorbeelden 2 of 3.

VETTE JAREN IN NEDERLAND VOORBIJ

Vette jaren in Nederland voorbij!
 In Nederland is de groei van de economie voorbij! Voor Nederlandse bedrijven is dit slecht nieuws. Ook voor veel Duitse bedrijven is dit een flinke tegenvaller. Voor de toeristische sector in Nederland is dit echter *minder* vervelend. Nederlanders gaan nu meer *in* Nederland op vakantie.
 (Persbericht: 1 juli 2003)

De vragen 1 tot en met 5 gaan over het bovenstaand persbericht.

1p ● 1 Waarom zal dit persbericht ook voor veel Duitse bedrijven slecht nieuws zijn?

- A Nederlandse bedrijven zullen dan meer naar Duitsland exporteren.
- B Nederlandse bedrijven zullen dan meer uit Duitsland exporteren.
- C Nederlandse bedrijven zullen dan minder naar Duitsland importeren.
- D Nederlandse bedrijven zullen dan minder uit Duitsland importeren.

2p ○ 2 → Wat zal in het algemeen het gevolg zijn van de economische teruggang in Nederland voor de consumptie in ons land? Geef een verklaring.

.....

.....

.....

.....

2p ○ 3 Als Nederlanders minder te besteden hebben, gaan ze eerder in Nederland dan in het buitenland op vakantie. Dat is voor hen niet zo duur. Als het economisch goed gaat, gaan ze liever verder weg.
 Een grote favoriet was de V.S., maar veel Nederlanders kunnen dat nu niet meer betalen.

Hieronder staan twee uitspraken.
 → Zet een kruisje in de goede kolom.

	juist	onjuist
Veel Nederlanders zien een vakantie naar de V.S. als een luxe goed.		
De inkomsten van de toeristenindustrie in Nederland zullen door de economische achteruitgang niet of minder in gevaar komen dan in een aantal andere sectoren.		

- 1p ○ 4 Zal de vraag naar vliegreizen afnemen als de inwoners van Nederland hun vakantie dichterbij huis houden?
→ Omcirkel het juiste antwoord en leg uit.

De vraag naar vliegreizen zal wel / niet afnemen, omdat

.....

.....

.....

.....

.....

- 1p ○ 5 Duitsland exporteert veel graan en auto's naar Nederland.
→ Leg uit waarom de graanboeren in Duitsland minder last hebben van de lagere inkomens in Nederland dan de Duitse autofabrikanten.
De graanboeren in Duitsland hebben minder last van de lagere inkomens in Nederland, omdat

.....

.....

.....

.....

.....

- 1p ○ 6 Nederlanders gaan ook veel in Duitsland op vakantie. Nederland en Duitsland hebben dezelfde munt: de euro.
→ Geef een voordeel van de euro voor Nederlanders die naar Duitsland op vakantie gaan.

.....

.....

.....

.....

Nederland is een belangrijk handelsland. Bekijk onderstaande tabel.

De import van Nederland per sector in 2002 (x 1000 euro)

	Import 2002	205.016.513	%
0	Voeding en levende dieren	17.981.226	8,8
1	Dranken en tabak	2.594.852	1,3
2	Grondstoffen e.d.	7.915.580	3,9
3	Minerale brandstoffen	20.352.469	9,9
4	Dierlijke/plantaardige oliën/vetten	1.464.914	0,7
5	Chemische producten	24.933.118	12,2
6	Fabrikaten	25.086.800	12,2
7	Machines en vervoermaterieel	77.014.660	37,6
8	Diverse gefabriceerde goederen	27.395.760	13,4
9	Niet afzonderlijk genoemde goederen	277.134	0,1
			100,0

Ontleend aan: Centraal Bureau voor de Statistiek

- 1p ● 7 Welke van de onderstaande sectoren in het buitenland zal het meest achteruit kunnen gaan als het slecht gaat met de Nederlandse economie?
- A fabrikaten
 - B grondstoffen e.d.
 - C machines en vervoermaterieel
 - D minerale brandstoffen

Bekijk onderstaande tabel.

Totale export Nederland 2002	procenten
Duitsland	24
België	12
Frankrijk	10
Groot-Brittannië	11
Rest Europa	27
Japan	1
Rest Azië	6
Noord-Amerika	5
Centraal/Zuid-Amerika	1
Afrika	2
Rest wereld	1
Totale export	100

Ontleend aan: Centraal Bureau voor de Statistiek

- 1p ○ 8 De totale export van Nederland in 2002 bedroeg 234,3 miljard euro.
→ Hoeveel miljard euro bedroeg in 2002 de export naar België?
Rond je antwoord af op 1 decimaal.

.....

.....

.....

.....

SLOVENIË IN DE EUROPESE UNIE

In 2003 hebben de Slovenen besloten om toe te treden tot de Europese Unie. In Slovenië werkt nog een groot deel van de beroepsbevolking in de landbouw.

Op het platteland van Slovenië voorzien de boeren vaak nog in hun behoeften door middel van zelfvoorziening.

- 1p ○ 9 → Geef een voorbeeld van zelfvoorziening.

.....

.....

.....

Slovenië beschermt de eigen landbouw door belasting (invoerrechten) te heffen op buitenlandse landbouwproducten.

- 1p ● 10 Wat is het gevolg voor de export uit Nederland naar Slovenië als Slovenië de belasting (invoerrechten) op landbouwproducten afschaft?
- A De export van Nederland naar Slovenië zal gelijk blijven.
 - B De export van Nederland naar Slovenië zal groter worden.
 - C De export van Nederland naar Slovenië zal kleiner worden.

Bekijk onderstaande tabel.

Slovenië ten opzichte van de 15 EU-landen in 2002

	15 EU-landen	Slovenië
aantal inwoners	377 miljoen	2 miljoen
totaal inkomen	€ 8.746 miljard	€ 32 miljard
werkloosheid in procenten van de beroepsbevolking	7,4%	5,7%

- 1p ○ 11 Het gemiddeld inkomen in de Europese Unie is afgerond € 23.200 per inwoner. → Laat met een berekening zien dat het gemiddeld inkomen van de 15 EU-landen hoger is dan dat van Slovenië.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Het gaat economisch goed met Slovenië. Tegenstanders van de toetreding tot de Europese Unie zijn echter bang dat toetreding nadelige gevolgen zal hebben. Een Sloveense tegenstander van de toetreding zegt:
 “Vergeleken met de EU-landen hebben wij verouderde machines. Wij kunnen per uur minder producten maken. Als wij toetreden tot de Europese Unie dan kunnen wij onze eigen economie niet meer beschermen.”

- 2p ○ **12** Hieronder staan twee meningen van een Sloveense tegenstander van toetreding tot de Europese Unie.

→ Zet een kruisje in de goede kolom.

	juist	onjuist
Door de toetreding tot de Europese Unie neemt de concurrentie voor de Sloveense bedrijven toe.		
Door de toetreding tot de Europese Unie neemt de werkloosheid in Slovenië toe.		

Voorstanders van toetreding tot de Europese Unie verwachten dat de Sloveense consument van de toetreding tot de Europese Unie zal profiteren.

- 1p ○ **13** → Noem een voordeel voor de Sloveense consument.

.....

.....

.....

Voorstanders van toetreding verwachten juist meer werkgelegenheid in Slovenië. Als oorzaak noemen ze de lage loonkosten in Slovenië.

- 1p ○ **14** → Leg uit waarom lage loonkosten kunnen leiden tot meer werkgelegenheid in Slovenië.

.....

.....

.....

- 1p ○ **15** → Noem, naast de werkgelegenheid, nog een economisch voordeel voor het bedrijfsleven als Slovenië toetreedt tot de Europese Unie.

.....

.....

- 1p ○ **16** De Sloveense munteenheid is de tolar.
 → Maak onderstaande zin af.
 Als Slovenië toetreedt tot de Europese Unie verdwijnt de tolar niet, omdat

.....

.....

.....

Je verjaardag vieren op **Stal De Roskam!**

Dagen: Woensdag: 15.30 uur
 Zaterdag: 10.30 uur of 14.30 uur
 Zondag: 11.00 uur of 15.00 uur

Duur: 2½ uur
 Leeftijd: 10 t/m 16 jaar
 Deelname: 6-12 kinderen
 Kosten: inclusief patat met kroket of frikandel:
 t/m 8 kinderen € 100,00 + voor elk extra kind € 10,00
 zonder eten:
 t/m 8 kinderen € 84,00 + voor elk extra kind € 8,00

Betaling: Na afloop contant op kantoor
 Kledingadvies: Makkelijk zittende vrijetijdskleding

- Brenda wil acht vriendinnen uitnodigen voor het paardrijden en het eten bij Stal De Roskam.
- 1p ● **17** Hoeveel kost het om met negen meisjes te gaan paardrijden en te gaan eten bij Stal De Roskam?
- A € 84,00
 - B € 92,00
 - C € 100,00
 - D € 110,00

De moeder van Brenda wil niet meer dan € 80 aan het verjaardagspartijtje van Brenda besteden.
 Zij zegt: “We kunnen toch ook naar het zwembad gaan?”
 “Nee”, vindt Brenda, “Al mijn vriendinnen gaan paardrijden op hun verjaardag en dat wil ik ook.”

- 2p ○ **18** Hieronder staan twee uitspraken.
 → Zet een kruisje in de goede kolom.

	juist	onjuist
Het verjaardagsbudget van de moeder van Brenda is groot genoeg voor het verjaardagspartijtje.	☐	☐
De invloed van de vriendinnen op Brenda is een voorbeeld van sociale beïnvloeding.	☐	☐

“We kunnen ook naar een andere manege gaan”, zegt de moeder van Brenda.
“Bij Stal De Hoefslag kost het maar € 9 per kind en patat met frikandel kost maar € 2,50.
Dat is veel goedkoper dan bij Stal De Roskam.”

2p 19 → Laat met een berekening zien of de moeder van Brenda gelijk heeft.

.....

.....

.....

.....

.....

Brenda wil beslist niet naar Stal De Hoefslag.
“Als je dan niets anders wilt, moet je maar een gedeelte zelf betalen.
Ook kan je nog wel wat bezuinigen”, verzucht moeder.

1p 20 → Op welke manier kan bezuinigd worden?

.....

.....

Brenda en haar moeder spreken af dat Brenda zelf € 30 moet bijdragen in de kosten.
Van haar oma krijgt Brenda € 10. Voor het bedrag dat Brenda daarna nog nodig heeft,
gaat ze auto's wassen bij haar in de straat. Per auto krijgt Brenda € 3.

1p 21 Hoeveel auto's moet Brenda wassen om het resterende bedrag te verdienen?

- A 6 auto's
- B 7 auto's
- C 10 auto's
- D 14 auto's

Brenda zou ook een paar uur de stallen kunnen schoonmaken. Ze krijgt dan geen geld,
maar mag met haar vriendinnen paardrijden.

1p 22 → Hoe wordt dit soort inkomen genoemd?

.....

1p 23 → Zou jij gaan werken om je verjaardagspartijtje te betalen of zou jij ergens op
bezuinigen?
Leg je keuze uit.

.....

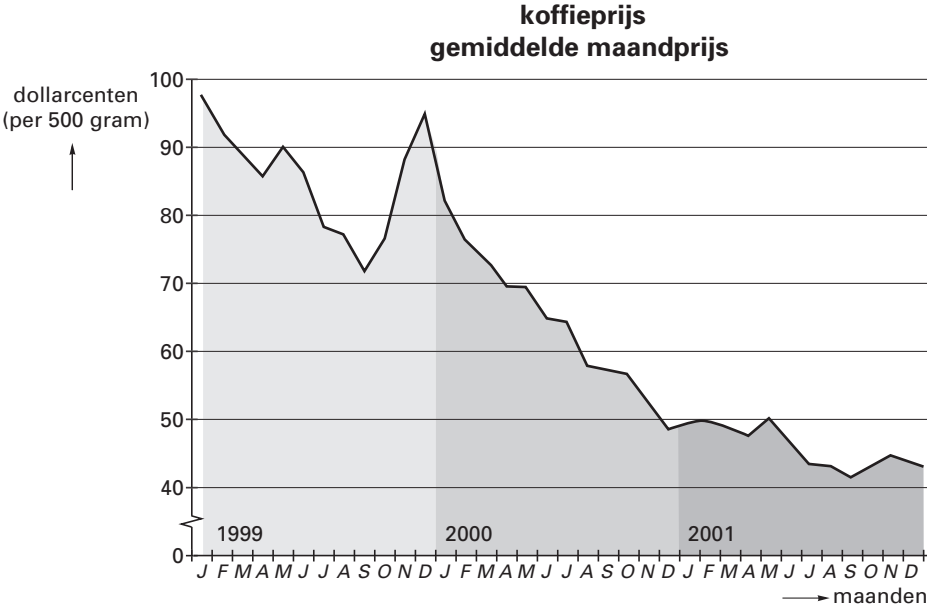
.....

.....

.....

WIE WIL ER NOG KOFFIE?

In veertig jaar tijd is de koffieprijs nog niet zo laag geweest. De koffieboeren vechten voor hun bestaan.

- 1p ● 24 Met hoeveel procent is de koffieprijs gedaald van begin 1999 tot en met eind 2001?
 A met minder dan 25%
 B tussen de 25 en 50%
 C tussen de 50 en 75%
 D met meer dan 75%

- 2p ○ 25 → Wat zal er bij dalende koffieprijsen gebeuren met het inkomen van koffieproducerende landen? Ga er vanuit dat de gevraagde hoeveelheid koffie gelijk blijft. Leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

- 1p ○ 26 Veel arme landen die koffie produceren, produceren verder weinig andere producten. Zo'n land heeft een monocultuur. → Noem een nadeel van een monocultuur.

.....

.....

.....

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

1p ○ 27 Een aantal jaren geleden lag de koffieprijs een stuk hoger dan nu. Veel landen zijn toen meer koffie gaan verbouwen.

→ Leg uit waarom er door een hoge koffieprijs meer koffieproducenten komen.

.....

.....

.....

1p ● 28 Een van de oorzaken van de koffiecrisis is overproductie. Waarom zakt de prijs als er te veel koffie wordt geproduceerd?

- A De vraag wordt kleiner dan het aanbod.
- B De vraag wordt groter dan het aanbod.
- C Het aanbod wordt kleiner dan de vraag.
- D Het aanbod wordt groter dan de vraag.

1p ○ 29 De gevraagde hoeveelheid koffie is niet alleen afhankelijk van de prijs van koffie.

→ Waarom kan de gevraagde hoeveelheid koffie dalen als de prijs van thee daalt? Leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

.....

Koffie wordt gemaakt van koffiebonen. De koffiebonen groeien in arme landen in Afrika en Zuid-Amerika. De koffie die je in de supermarkt kan kopen, wordt echter in de rijke landen verwerkt (branden en malen). De arme landen willen zelf ook koffiebranderijen beginnen. Dan kunnen ze meer geld verdienen.

1p ○ 30 → Leg uit waarom de rijke westerse landen daar geen voorstander van zijn.

.....

.....

.....

.....

.....